

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

โดย

องค์การบริหารส่วนตำบลหลุบเลา
อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร

คำนำ

เนื่องจากบุคคลทั่วไปในท้องถิ่นของเราส่วนมากมักจะมองข้ามเรื่องราวที่อยู่ใกล้ตัวเองเป็นส่วนมาก และหันมาสนใจเกี่ยวกับเรื่องที่ทำไกลตัวเองทำให้การพัฒนาในท้องถิ่นของไทยเราไม่มีการพัฒนาเท่าที่ควร เพราะการพัฒนาไม่ค่อยดีทั้งนี้จากการที่ทางกลุ่มได้เลือกทำการศึกษาภูมิปัญญาและเทคโนโลยีในท้องถิ่นนี้ เพราะเห็นว่าในท้องถิ่นของเรามีสิ่งที่ควรศึกษาค้นคว้าและอนุรักษ์ไว้มากมายสมควรที่ลูกหลานในท้องถิ่นควรที่จะช่วยกันอนุรักษ์ไว้ไม่ว่าจะเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านและเทคโนโลยีในท้องถิ่นที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต หรือว่าขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั้งเดิมของท้องถิ่นกล่าวเพื่อให้สิ่งเหล่านั้นยังคงอยู่กับท้องถิ่นของเราตลอดไป ทางการเรารู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองก็จะทำให้คนในท้องถิ่นรักและหวงแหนในมรดกของมันพระบรูษ เราได้รักษาสืบทอดต่อกันมาด้วยความจริงใจอันจะเห็นผลให้ขนบธรรมเนียมประเพณีเหล่านั้นคงอยู่กับท้องถิ่นเราต่อไป

งานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ฐานข้อมูล ทางภูมิปัญญาชาวบ้าน	๑
ฐานข้อมูล ทางศาสนา วัฒนธรรม	๔
ฐานข้อมูลทางประเพณี พิธีกรรม	๕
ฐานข้อมูล ทางศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน	๖
ฐานข้อมูลด้านนาฏศิลป์ การนวด และการละเล่นพื้นบ้าน	๗
ฐานข้อมูลด้านหัตถกรรม สิ่งประดิษฐ์ และการแปรรูปที่สุผลิตภัณฑ์	๘
ฐานข้อมูลด้านอาหาร เครื่องดื่ม สมุนไพรและยารักษาโรค	๙
ข้อมูลกลุ่มอาชีพ	๑๐
ข้อมูลด้านประเพณีท้องถิ่น	๑๓
- ภาคผนวก	

ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้าน

ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้าน

ภูมิปัญญา ตรงกับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Wisdom หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะความเชื่อ และศักยภาพในการแก้ปัญหาของมนุษย์ที่สืบทอดกันมาจากอดีตถึงปัจจุบันอย่างไม่ขาดสายและเชื่อมโยงกัน ทั้งระบบทุกด้าน

ภูมิปัญญาไทย หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะและเทคนิคการตัดสินใจ ผลิตผลงานของบุคคล อันเกิดจากการสะสมองค์ความรู้ทุกด้านที่ผ่านกระบวนการสืบทอด พัฒนาปรับปรุง และเลือกสรรมาแล้วเป็นอย่างดีสามารถแก้ไขปัญหา และพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาชาวบ้านหมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดขึ้นได้เองและนำมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นเทคนิควิธี เป็นองค์ความรู้ของชาวบ้าน ทั้งทางกว้างและทางลึกที่ชาวบ้านคิดเอง ทำเอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินชีวิตในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัยความเหมือนกันของภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ เป็นองค์ความรู้ และเทคนิคที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ซึ่งได้สืบทอดและเชื่อมโยงมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

ความต่างกันของภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ ภูมิปัญญาไทย เป็นองค์ความรู้และความสามารถโดยส่วนรวม เป็นที่ยอมรับในระดับชาติ ส่วนภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นองค์ความรู้และความสามารถในระดับท้องถิ่นซึ่งมีขอบเขตจำกัดในแต่ละท้องถิ่น เช่น ภาษาไทยเป็นภูมิปัญญาไทย ในขณะที่ภาษาอีสานเป็น ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น ผู้ทรงภูมิปัญญาไทย หมายถึง บุคคลผู้เป็นเจ้าของภูมิปัญญา หรือเป็นผู้นำภูมิปัญญาต่างๆมาใช้ ประโยชน์จนประสบความสำเร็จ มีผลงานดีเด่นเป็นที่ยอมรับและได้รับการยกย่องในฐานะเป็นผู้เชี่ยวชาญ สามารถเผยแพร่และถ่ายทอดเชื่อมโยงคุณค่าของภูมิปัญญาในแต่ละด้านนั้นๆ ให้แพร่หลายไปอย่างกว้างขวาง ปราชญ์ชาวบ้าน หมายถึง บุคคลผู้เป็นเจ้าของภูมิปัญญาชาวบ้าน และนำภูมิปัญญามาใช้ประโยชน์ใน การด ารงชีวิตจนประสบผลสำเร็จสามารถถ่ายทอดเชื่อมโยงคุณค่าของอดีตกับปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม ความเหมือนกันระหว่างผู้ทรงภูมิปัญญาไทยกับปราชญ์ชาวบ้านคือ บทบาทและภารกิจในการนำภูมิปัญญาไปใช้แก้ปัญหา และการถ่ายทอดเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงจากอดีตถึงปัจจุบัน ส่วนความแตกต่างกันนั้นขึ้นอยู่กับระดับภูมิปัญญาที่จะนำไปแก้ปัญหา และถ่ายทอดกล่าวคือ ผู้ทรงภูมิปัญญาไทยย่อมมีความสามารถหรือ ภารกิจในการ นำภูมิปัญญาระดับชาติ ไปแก้ปัญหา หรือถ่ายทอด หรือผลิตผลงานใหม่ๆ ที่มีคุณค่าต่อประเทศชาติ โดยส่วนรวม ส่วนปราชญ์ชาวบ้านมีความสามารถหรือภารกิจในการนำภูมิปัญญาชาวบ้านหรือภูมิปัญญา ท้องถิ่นไปแก้ปัญหาหรือถ่ายทอดในท้องถิ่น

ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้าน

ความคิด เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ที่เรียกว่า Cognitive System ซึ่งประกอบด้วยระบบประสาท ระบบสมอง และต่อมต่าง ๆ ทำหน้าที่คิดให้แก่วิทยาและนักมานุษยวิทยาเชื่อว่าทำงานอยู่นอกเหนือจากการ บงการของร่างกาย หมายถึง ทั้งส่วนที่เป็นจินตนาการและผลของการวิเคราะห์และสังเคราะห์จาก สภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและสังคมวัฒนธรรม ซึ่งความคิดดังกล่าวนี้จะเป็นแหล่งสำคัญหรือที่มาของ ความรู้อันเป็นองค์ประกอบของภูมิปัญญาในลำดับถัดไป

ความรู้ มีการนำมาใช้ในลักษณะต่าง ๆ เช่น องค์ความรู้ ภูมิรู้ ปราชญ์อยู่ในแนวคิด ทฤษฎีญาณวิทยาที่ว่าด้วยทฤษฎีแห่งความรู้ การสืบค้นกำเนิดแห่งความรู้ และธรรมชาติของความรู้ การหาคำตอบว่าตรงกับความเป็นจริงหรือไม่ หรือว่าความรู้เป็นเพียงการพิจารณาเทียบเคียง ซึ่งไม่ตรงกับข้อเท็จจริงและยังสืบค้นความรู้เรื่องกาล (Time) อวกาศ (Space) เนื้อสาร (Substance) สัมพันธภาพ (Relation) และความเป็นเหตุ

เป็นผล (Causality) องค์ความรู้เป็นหมวด ๆ (Category) ความรู้ หรือองค์ความรู้เป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของภูมิปัญญาที่กล่าวข้างต้น

ความเชื่อ เป็นพื้นฐานสำคัญยิ่งของสังคมมนุษย์ มนุษย์แต่ละกลุ่มมีความเชื่อแตกต่างกันไป ซึ่งความเชื่อก็คือความศรัทธาหรือยึดมั่นถือมั่น ซึ่งเป็นแกนสำคัญในการดำเนินชีวิตและความมั่นคงของสังคม ความเชื่อมีอยู่หลายระดับทั้งในการดำเนินชีวิตประจำวันอันเป็นความเชื่อโดยทั่วไป และความเชื่อที่เกี่ยวกับวิญญูณ โลกนี้ โลกหน้า ความดี ความชั่ว นรก สวรรค์ บาปบุญคุณโทษ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งในภูมิปัญญา

ค่านิยม คือ สิ่งที่คนสนใจ ความปรารถนาอยากจะมี อยากจะเป็นที่ยกย่อง สรรเสริญ หรือเป็นสิ่งที่บังคับต้องทำต้องปฏิบัติ มีความรักและมีความสุขเมื่อได้เห็นหรือได้สิ่งเหล่านั้นมา ค่านิยมจึงเป็นพื้นฐานของการจัดรูปแบบพฤติกรรมที่ปรากฏอยู่ภายใน และแสดงออกเป็นพฤติกรรมในลักษณะต่าง ๆ ทางกาย วาจา และความคิด โดยสรุปค่านิยมเป็นพื้นฐานสำคัญทางภูมิปัญญา เป็นบ่อเกิดพฤติกรรมของบุคคลแต่ละสังคม

ความเห็น คือ ภาวะที่เกิดขึ้นหลังจากบุคคลหรือชุมชน ได้พิจารณาและใคร่ครวญโดยรอบคอบ แล้วจึงลงมติตัดสินใจ ว่าควรแสดงออกในลักษณะอย่างไร เช่น เห็นด้วย ทำตาม ยอมรับ ปฏิเสธ ร่วมมือกระทำหรือดำเนินการ ด้วยเห็นว่าดี ชั่ว เหมาะสม ไม่เหมาะสม เป็นบาป เป็นบุญ เป็นต้น ซึ่งความเห็นในลักษณะดังกล่าวนี้เป็นภูมิปัญญาประการหนึ่งที่มีผลสำคัญยิ่งต่อพฤติกรรมที่แสดงออกมาทั้งกาย วาจา และจิตใจ

ความสามารถ หมายถึง ศักยภาพและประสิทธิภาพที่มีอยู่ภายในบุคคล เช่น ชุมชนในการที่จะจัดการเรื่องใดเรื่องหนึ่งในลักษณะเดียวกับสิ่งที่เรียกว่า “พรสวรรค์” ซึ่งเป็นผลมาจากลักษณะทางกายและจิตใจร่วมกัน โดยแต่ละคนหรือชุมชนย่อมจะต้องมีแตกต่างกัน เช่น การที่บางคนสามารถปาฐกถาได้ดี ลำดับเนื้อหาและการแสดงทุกอย่างเป็นที่ชื่นชม ซึ่งถือว่าเป็นผลมาจากความสามารถที่มีอยู่ในบุคคลนั้น ๆ ฉะนั้นความสามารถจึงเป็นภูมิปัญญาอีกประการหนึ่ง

ความฉลาดไหวพริบ หมายถึง ทักษะที่ปรากฏอยู่ในจิตใจ หรือจิตวิญญูณ เป็นสิ่งที่สามารถนำมาใช้แก้ไขป้องกันควบคุมเหตุการณ์ต่าง ๆ ไม่ให้เกิดเป็นปัญหาขึ้นหรือให้เป็นไป ตามที่ตนเองหรือชุมชนต้องการ

ดังนั้น องค์ประกอบของภูมิปัญญาจึงมีส่วนสำคัญที่จะทำ ให้ภูมิปัญญาที่มีอยู่เกิดคุณค่าแก่ความภาคภูมิใจซึ่งได้แก่ ความคิดที่เกิดจากการจินตนาการจากสภาพแวดล้อมที่มีอยู่ในสังคม ความรู้ อาจเกิดจากภูมิความรู้ที่ได้จากการทดสอบทดลองหลายครั้งจนได้ความรู้ที่แท้จริง ความเชื่อถืออันเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่มีบาปบุญคุณโทษ และจิตวิญญูณเข้ามาเกี่ยวข้องกับค่านิยมที่คนในสังคมให้การยกย่องเชิดชูว่าเป็นสิ่งดีงาม ควรค่าแก่การอนุรักษ์ให้มีการสืบทอดแก่ลูกหลาน ความเห็นที่เกิดจากพิจารณารอบคอบจากชุมชนจนเกิดการยอมรับด้วยความจริงใจ ความสามารถอันเกิดจากพรสวรรค์หรือจากการฝึกฝนจนสามารถแก้ปัญหาของชุมชนได้ความฉลาดไหวพริบการแก้ไข เช่นกัน ย่อมเกิดขึ้นจากจินตนาการ ความรู้ ความสามารถ ความเชื่อ และค่านิยม การสั่งสมประสบการณ์ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว จนสามารถสร้างองค์ความรู้และสังเคราะห์ใหม่ให้มีความก้าวหน้าและนำมาใช้งานได้ดีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความสำคัญของภูมิปัญญา ได้แบ่งความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ ๔ ประการ คือ

๑. ความรู้และระบบความรู้ภูมิปัญญาไม่ใช่สิ่งที่เกิดแวบขึ้นมาในหัว แต่เป็นระบบความรู้ที่ชาวบ้านมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ เป็นระบบความรู้ที่ไม่เป็นวิทยาศาสตร์ ฉะนั้นในการศึกษาเข้าไปดูว่าชาวบ้าน “รู้อะไร” อย่างเดียวไม่พอต้องศึกษาด้วยว่าเขาเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นอย่างไร

๒. การสั่งสมและการกระจายความรู้ภูมิปัญญาเกิดจากการสั่งสม และกระจาย ความรู้ ความรู้ นั้น ไม่ได้ลอยอยู่เฉย ๆ แต่ถูกนำมาบริการคนอื่น เช่น หมอพื้นบ้าน ชุมชน สั่งสมความรู้ทางการแพทย์ไว้ในตัวคนๆ หนึ่ง โดยมีกระบวนการที่ทำให้เขาสั่งสมความรู้ เราควรศึกษาด้วยว่ากระบวนการนี้เป็นอย่างไร หมอคนหนึ่ง สามารถสร้างหมอคนอื่นต่อมาได้อย่างไร

๓. การถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านไม่ได้มีสถาบันถ่ายทอดความรู้แต่มีกระบวนการถ่ายทอด ที่ซับซ้อน ถ้าเราต้องการเข้าใจภูมิปัญญาท้องถิ่นเราต้องเข้าใจกระบวนการถ่ายทอดความรู้จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งด้วย

๔. การสร้างสรรค์และปรับปรุง ระบบความรู้ของชาวบ้านไม่ได้หยุดนิ่งอยู่กับที่แต่ถูกปรับเปลี่ยน ตลอดมา โดยอาศัยประสบการณ์ของชาวบ้านเอง เรายังขาดการศึกษาว่าชาวบ้านปรับเปลี่ยนความรู้ และระบบความรู้เพื่อเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอย่างไร

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้าน

อาจแบ่งประเภทกลุ่มของภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้านในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑. ด้านการเกษตรกรรม คือ ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์เรื่องการเพาะปลูก การขยายพันธ์ การเลี้ยงสัตว์ การเกษตรผสมผสาน การทำไร่นาสวนผสม การปรับใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเกษตร เป็นต้น

๒. ด้านการแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตร

๓. ด้านอาหาร

๔. ด้านหัตถกรรม คือ ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีผลงานในสิ่งที่ทำ ด้วยมือ เช่น การจักสาน ทอ การช่าง การทอผ้า การแกะสลัก เป็นต้น

๕. ด้านดนตรี นาฏศิลป์และการละเล่นพื้นบ้าน ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ด้านการ เล่นดนตรี การขับร้อง การฟ้อนรำ การคิดวิธีการเล่นพื้นบ้าน หมอลำ การเล่นหนัง ลิเก เพลง เป็นต้น

๖. ด้านจิตรกรรม คือ การวาดภาพฝาผนัง การเขียนภาพลงบนผ้า การสักกลาย ฯลฯ

๗. ด้านจิประติมากรรม คือ ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์และมีฝีมือในการปั้น แกะสลัก การหล่อ เช่น หล่อพระพุทธรูป ปั้นโอ่ง สลักกลวดลาย ประดับต้นเทียน สิ่งก่อสร้าง ฯลฯ

๘. ด้านสถาปัตยกรรม คือ ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์เรื่องการก่อสร้างอาคารบ้านเรือน โบสถ์ ศาลพระภูมิ ฯลฯ

๙. ด้านการสาธารณสุข คือ ผู้มีความรู้ ความสามารถมีประสบการณ์ด้านการใช้ยาสมุนไพร การรักษา โรคแผนโบราณ การรักษาสุขภาพอนามัยร่างกาย การสืบสานตำราสมุนไพร หมอนวดแผนโบราณ เป็นต้น

๑๐. ด้านส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น ผู้มีความรู้ความเข้าใจในประวัติของโบราณสถาน สถานที่ท่องเที่ยว ในท้องถิ่น มีความรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

๑๑. ด้านภาษาและวรรณกรรม ผู้มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ในการแต่งวรรณกรรม พื้นบ้าน การคิดประดิษฐ์อักษรภาษาถิ่น การสืบสานอักษรโบราณ วรรณกรรมท้องถิ่น ฯลฯ

๑๒. ด้านอื่น ๆ ที่มีความสำคัญของท้องถิ่น ภูมิปัญญาด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว ได้ภูมิ ปัญญาหรือผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในด้านต่อไปนี้

- ด้านพิธีกรรมต่าง ๆ ได้แก่ ผู้มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์มีผลงานเกี่ยวกับการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น หมอสูตรขวัญ การกวนข้าวทิพย์

- ด้านโหราศาสตร์ ได้แก่ ผู้มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์มีผลงานด้านโหราศาสตร์ หรือหมอดู ฯลฯ

- ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ได้แก่ ผู้มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์มีผลงาน ในการปฏิบัติตามขนบประเพณีของท้องถิ่นนั้น ๆ

**ฐานข้อมูลกลุ่มอาชีพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น / ปราชญ์ชาวบ้าน
ตำบลหุบเลา อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร**

ด้านศาสนา วัฒนธรรม

๑. ภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและศาสนา

ภูมิปัญญาประเภทนี้จะมีลักษณะที่แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น เนื่องจากมีพื้นฐานทางความเชื่อในศาสนาที่แตกต่างกัน สำหรับภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยซึ่งเกี่ยวกับความเชื่อในทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักนั้น ได้มีส่วนสร้างสรรค์สังคม โดยการผสมผสานกับความเชื่อดั้งเดิมจนกลายเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละท้องถิ่น

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	พิธีกรรมทางศาสนา	นายบัว ผาบแก้ว	หมู่ ๑ ต.หุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๒	พิธีกรรมทางศาสนา	นายกมล ก้อนชัยภูมิ	หมู่ ๓ ต.หุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๓	พิธีกรรมทางศาสนา	นายทองพูน ดอนลาดลี	หมู่ ๕ ต.หุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๔	พิธีกรรมทางศาสนา	นายปัญญา จรัสแสง	หมู่ ๕ ต.หุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๕	พิธีพราหมณ์	นายมอญ จรัสแสง	หมู่ ๓ ต.หุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๖	ด้านพิธีกรรมทางพุทธศาสนา	นางสังวาล ชีแพง	หมู่ ๗ ต.หุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๗	พิธีกรรมทางพุทธศาสนา	นายทวี นาเจิมพลอย	หมู่ ๑๔ ต.หุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๘	พิธีกรรมทางพุทธศาสนา	นายณรงค์ ภูคงกิ่ง	หมู่ ๑๔ ต.หุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร

๒. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับประเพณีและพิธีกรรม

เนื่องจากประเพณีและพิธีกรรมเป็นสิ่งที่ตั้งมั่นที่คนในท้องถิ่นสร้างขึ้นมา โดยเฉพาะเป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจคนในสังคม ภูมิปัญญาประเภทนี้จึงมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในสังคมเป็นอย่างมากดังจะเห็นได้จากประเพณีและพิธีกรรมที่สำคัญในประเทศไทยล้วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคนในสังคมแทบทั้งสิ้น

ด้านประเพณี และพิธีกรรม

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	หมอสู่ขวัญ	นายสถิต อูระ	หมู่ ๑ ต.หุบเขา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๒	หมอสู่ขวัญ	นายสีทา โวหารลิก	หมู่ ๕ ต.หุบเขา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๓	หมอดู	นายสมัย บัวระสิงห์	หมู่ ๗ ต.หุบเขา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๔	หมอสู่ขวัญ	นายเนิม ถิ่นตองโขบ	หมู่ ๘ ต.หุบเขา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๕	ประเพณี วัฒนธรรม	นายเรียน แสบงบาล	หมู่ ๙ ต.หุบเขา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๖	หมอธรรม	นายจันทร์ศรี รักษาพล	หมู่ ๙ ต.หุบเขา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๗	ประเพณี วัฒนธรรม	นายเต็ม บุญทด	หมู่ ๙ ต.หุบเขา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๘	การรักษาตามแบบผีฟ้า	นายสมหวัง วงศ์สีลา	หมู่ ๙ ต.หุบเขา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๙	การรักษาตามแบบผีฟ้า	นางโส กิ่งพรมภู	หมู่ ๑๐ ต.หุบเขา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๑๐	วัฒนธรรมประเพณี	นายบ่อ ศรีสุโพธิ์	หมู่ ๑๑ ต.หุบเขา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๑๑	ประเพณีวัฒนธรรมอีสาน	นายเถิง ศรีทิน	หมู่ ๑๑ ต.หุบเขา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๑๒	ประเพณีวัฒนธรรมอีสาน	นายรวม หงส์รักษา	หมู่ ๑๑ ต.หุบเขา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๑๓	ประเพณีวัฒนธรรมอีสาน	นายสมโภชน์ ครุฑสุวรรณ	หมู่ ๑๒ ต.หุบเขา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๑๔	ประเพณีวัฒนธรรมอีสาน	นายสำราญน้อย สาระบัน	หมู่ ๑๓ ต.หุบเขา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๑๕	ประเพณีวัฒนธรรมอีสาน	นายบุญหนา ขาวา	หมู่ ๑๔ ต.หุบเขา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๑๖	ประเพณีวัฒนธรรมอีสาน	นายโพน เพชรชัย	หมู่ ๑๕ ต.หุบเขา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๑๗	หมอสู่ขวัญ	นายหงวน โคกโพธิ์	หมู่ ๕ ต.หุบเขา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๑๘	หมอสู่ขวัญ	นายคำจันทร์ นิลหล้า	หมู่ ๖ ต.หุบเขา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๑๙	หมอสู่ขวัญ	นางลต โสภา	หมู่ ๖ ต.หุบเขา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๒๐	สัปเหร่อ	นายสมัย พลเยี่ยม	หมู่ ๖ ต.หุบเขา อ.ภูพาน จ.สกลนคร

๓. ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้าน

เป็นการสร้างสรรค์งานศิลปะต่างๆโดยการนำทรัพยากรที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันหลังจากนั้นได้สืบทอดโดยการพัฒนาอย่างไม่ขาดสายกลายเป็นศิลปะที่มีคุณค่าเฉพาะถิ่น

ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	จัดทำบายศรีสู่ขวัญ	นายทองมี ภูหัวไร่	หมู่ ๑๔ ต.หลุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๒	จัดทำบายศรีสู่ขวัญ	นายจันทร์ศรี ซาดา	หมู่ ๑๔ ต.หลุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๓	ทำพานบายศรีสู่ขวัญ	นางอาพร การประดิษฐ์	หมู่ ๕ ต.หลุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๔	ทำพานบายศรีสู่ขวัญ	นายบรรจบ จันทร์พันธ์	หมู่ ๖ ต.หลุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๕	ทำพานบายศรีสู่ขวัญ	นายภัทรนิษฐ์ โสภา	หมู่ ๖ ต.หลุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๖	ทำพานบายศรีสู่ขวัญ	นายบุญหยก แสงวงศ์	หมู่ ๗ ต.หลุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๗	ทำพานบายศรีสู่ขวัญ	นายฉลอง รังหอม	หมู่ ๗ ต.หลุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๘	ทำพานบายศรีสู่ขวัญ	นายบ่อ วิลาศรี	หมู่ ๑๐ ต.หลุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๙	ทำพานบายศรีสู่ขวัญ	นายเพทาย โพธิ์สา	หมู่ ๓ ต.หลุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๑๐	ทำพานบายศรีสู่ขวัญ	นางสุภรี สุโพธิ์	หมู่ ๓ ต.หลุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร

๔. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้าน

การละเล่นถือว่าเป็นการผ่อนคลายโดยเฉพาะในวัยเด็กซึ่งชอบความสนุกสนานเพลิดเพลิน ภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยส่วนใหญ่จะใช้อุปกรณ์ในการละเล่นที่ประดิษฐ์มาจากธรรมชาติซึ่งแสดงให้เห็นวิถีชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติ และรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมอย่างกลมกลืน

ด้านดนตรี นาฏศิลป์ การนวด และการละเล่นพื้นบ้าน

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	ดนตรีพื้นเมือง	นายสุริยา ไตรพิข	หมู่ ๖ ต.หุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๒	ดีดพิณ	นายสันติ ภูหลักด่าน	หมู่ ๕ ต.หุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๓	ดนตรีพื้นเมือง	นายปัน จะผาวาล	หมู่ ๗ ต.หุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๔	ดนตรีพื้นเมือง	นายปาน บูชาทิพย์	หมู่ ๗ ต.หุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๕	ดนตรีพื้นเมือง	นายเสรี แสนรัตน์	หมู่ ๑๐ ต.หุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๖	ดีดพิณ	นายทองไหล ประดับเสรีรัฐ	หมู่ ๑๒ ต.หุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๗	ดีดพิณ	นายบุญร่วม โชติแสง	หมู่ ๑๓ ต.หุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๘	เป่าแคน	นายสำรวย พรบัณฑิต	หมู่ ๔ ต.หุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๙	เป่าแคน	นายสบู เลานวดวัน	หมู่ ๒ ต.หุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๑๐	สวดมนต์หมู่ทำนองสรภัญญ์	กลุ่มสตรีบ้านเสียวพัฒนา	หมู่ ๑๒ ต.หุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร

๕. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการประดิษฐ์กรรม

เทคโนโลยีและสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนไทยในแ่แต่ละภาคนั้นถือเป็นการประดิษฐ์กรรมและหัตถกรรมชั้นเยี่ยม ซึ่งปัจจุบันไม่ได้รับความสนใจในการพัฒนาและส่งเสริมภูมิปัญญาประเภทนี้เท่าที่ควร หากมีการเรียนรู้และสืบทอดความคิดเกี่ยวกับการประดิษฐ์กรรมให้แก่เยาวชน จะเป็นการรักษาภูมิปัญญาของบรรพชนได้อีกทางหนึ่ง

ด้านหัตถกรรม สิ่งประดิษฐ์ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	ผลิตภัณฑ์จากเส้นพลาสติก	กลุ่มสตรีตำบลหุบเขา	ตำบลหุบเขา
๒	การตีเหล็ก (มีด พร้า ที่ตาย หน้่า ๆ)	นายสมหวัง วงศ์ศิลา	หมู่ ๙ ต.หุบเขา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๓	แชมพูและสบู่สูตรสมุนไพร	กลุ่มสตรีบ้านหล่ม	หมู่ ๕ ต.หุบเขา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๔	การตีเหล็ก (มีด พร้า ที่ตาย หน้่า ๆ)	นายสันทัต ภูจิตมัน	หมู่ ๙ ต.หุบเขา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๕	การตีเหล็ก (มีด พร้า ที่ตาย หน้่า ๆ)	นายคำเบา แดนกาไสย์	หมู่ ๙ ต.หุบเขา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๖	การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์	กลุ่มสตรีตำบลหุบเขา	ตำบลหุบเขา
๗	เครื่องจักรสานจากไม้ไผ่	นายสุข สุโพธิ์	หมู่ ๓ ต.หุบเขา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๘	การจัดดอกไม้ในงานพิธีต่างๆ	นางสาววิไล พ่อขันซ้าย	หมู่ ๓ ต.หุบเขา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๙	การจัดดอกไม้ในงานพิธีต่างๆ	นายเพทาย โพธิ์สา	หมู่ ๓ ต.หุบเขา อ.ภูพาน จ.สกลนคร

๖. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับสมุนไพรและตำรายาพื้นบ้าน

ภูมิปัญญาประเภทนี้เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ของคนในอดีตและถ่ายทอดให้กับคนรุ่นหลังถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะถือว่าเป็นปัจจัยสี่ ซึ่งมีความจำเป็นสำหรับมนุษย์ หากได้รับการพัฒนาหรือส่งเสริมจะเป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต

ด้านอาหาร เครื่องดื่ม สมุนไพรและยารักษาโรค

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	หมอสสมุนไพรรแผนโบราณ	นายสัมพันธ์ หงษ์ตะไ่น	หมู่ ๑๕ ต.หลุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๒	หมอสสมุนไพรรแผนโบราณ	นายแท่น กิ่งพรมภู	หมู่ ๑๕ ต.หลุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๓	หมอสสมุนไพรรแผนโบราณ	นายไถ่ นำพิลา	หมู่ ๑๕ ต.หลุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๔	หมอสสมุนไพรรแผนโบราณ	นางคำหาด หงษ์ตะไ่น	หมู่ ๑๕ ต.หลุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๕	รักษากระดูกหัก	นายสุพัฒน์ สุดภา	หมู่ ๓ ต.หลุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร

กลุ่มอาชีพที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลหุบเสลา
ข้อมูลจากปี พ.ศ. ๒๕๖๑

ลำดับที่	กลุ่มอาชีพ	ที่ตั้ง	จำนวนสมาชิก
๑	กลุ่มเลี้ยงสุกร	หมู่ ๑๓	๗
๒	กลุ่มเกษตรกรปลูกพืชผัก น้อยตาจี	หมู่ ๑๑	๑๐
๓	กลุ่มเกษตรกรปลอดสารพิษ	หมู่ ๑๒	๑๒
๔	กลุ่มเกษตรกรแนวใหม่	หมู่ ๑๕	๑๐
๕	กลุ่มผู้เลี้ยงหมู	หมู่ ๙	๘
๖	กลุ่มผู้เลี้ยงปลา	หมู่ ๑๒	๑๒
๗	กลุ่มพืชไร่ผสมผสาน	หมู่ ๙	๑๕
๘	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	หมู่ ๗	๑๒
๙	กลุ่มไร่นาสวนผสม ๓ A	หมู่ ๘	๑๙
๑๐	กลุ่มไก่ดำภูพาน	หมู่ ๑๐	๗
๑๑	กลุ่มเลี้ยงวัวบ้านหุบเสลา	หมู่ ๒	๑๒
๑๒	กลุ่มเกษตรกรก้าวหน้า	หมู่ ๒	๗
๑๓	หนุ่มวิสาหกิจฯเกษตรหมุนเวียน	หมู่ ๕	๗
๑๔	เกษตรผสมผสาน	หมู่ ๓	๘
๑๕	กลุ่มเส้นไหม	หมู่ ๑๔	๑๒
๑๖	ปลูกพืชผักสวนครัวชีวิวิถี	หมู่ ๘	๑๘
๑๗	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรหุบเสลา	หมู่ ๑๐	๑๐

๑๘	กลุ่มเกษตรนาร่อง	หมู่ ๑๑	๗
ลำดับที่	กลุ่มอาชีพ	ที่ตั้ง	จำนวนสมาชิก
๑๙	แม่บ้านเกษตรหุบเขา	หมู่ ๑๐	๑๐
๒๐	กลุ่มเกษตรนาร่อง	หมู่ ๑๑	๘
๒๑	แม่บ้านปลูกไม้ผล	หมู่ ๑๒	๑๕
๒๒	กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม	หมู่ ๑๔	๑๕
๒๓	กลุ่มปลูกมันสำปะหลัง	หมู่ ๑๔	๒๐
๒๔	กลุ่มแต่งร้านเกษตรอินทรีย์	หมู่ ๑๕	๑๕
๒๕	กลุ่มเกษตรพอเพียง	หมู่ ๑๕	๗
๒๖	กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์	หมู่ ๑๕	๘
๒๗	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรยั่งยืน	หมู่ ๑๕	๑๔
๒๘	กลุ่มเกษตรผู้ใช้อินทรีย์	หมู่ ๙	๑๕
๒๙	กลุ่มธุรกิจการเกษตร	หมู่ ๑๔	๗
๓๐	กลุ่มพืชผสมผสาน	หมู่ ๑๑	๗
๓๑	กลุ่มเกษตรพอเพียง	หมู่ ๑๓	๘
๓๒	กลุ่มศูนย์เรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ	หมู่ ๑๐	๑๒
๓๓	กลุ่มเลี้ยงปลาในกระชัง	หมู่ ๖	๑๒
๓๔	กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม	หมู่ ๔	๑๕
๓๕	กลุ่มเกษตรผสมผสาน	หมู่ ๖	๖
๓๖	กลุ่มผลิตภัณฑ์ดาวอินคา - ไตม่อนภูพาน	หมู่ ๖	๑๕

ฐานข้อมูลเกี่ยวกับศาสนาและข้อมูลเกี่ยวกับศาสนสถานในเขตตำบลหุบเขา
อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร

ตำบลหุบเขามีผู้นับถือศาสนาพุทธ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์

ลำดับที่	ชื่อวัดและศาสนสถาน	หมู่ที่
๑	วัดหุบเขา	หมู่ ๑๕
๒	วัดใหม่พัฒนา	หมู่ ๙
๓	วัดถ้ำข้างทอง	หมู่ ๑๓
๔	วัดบ้านจัดระเบียบคุณาราม	หมู่ ๖
๕	วัดบ้านด่านตึง	หมู่ ๔
๖	วัดบ้านน้อยโนนสวรรค์	หมู่ ๘
๗	วัดกาญจนาวนาราม	หมู่ ๗
๘	วัดถ้ำมืด	หมู่ ๑๒
๙	วัดป่าไร่	หมู่ ๑๒
๑๐	วัดสามัคคีวนาราม	หมู่ ๑๑
๑๑	วัดป่าบ้านหล่ม	หมู่ ๕
๑๒	วัดถ้ำสุทธิวนาราม	หมู่ ๓
๑๓	วัดบ้านเสี้ยว	หมู่ ๑๔

**ความเกี่ยวกับศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น มี
ตำบลหุบเลา อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร**

ลำดับที่	ประเพณี/วัฒนธรรม	ประวัติความเป็นมา/ ความสำคัญ	ช่วงเวลา	สถานที่ปฏิบัติ
๑	ประเพณีบุญเข้าจี่ (บุญเดือนสาม)	-	วันที่ ๑ มกราคม ของทุกปี แนะ ช่วงฤดูหนาว	วัดถ้ำสุทิมงคล หมู่ที่ ๓ ตำบลหุบเลา
๒	วันมาฆบูชา	วันมาฆบูชา วันนี้งานสำคัญวันหนึ่ง ของพระพุทธศาสนา เป็นที่รู้กันว่า เป็นวันเกิดกระทำ ถือว่าเป็นวันที่ พระพุทธเจ้าได้ประกาศพรอกรรม คำสอนของพระองค์ เพื่อให้พระ อรหันต์ทั้งหลายที่มาประชุมพร้อม กันในวันนั้นนำไปเผยแผ่	วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๔	ศาสนสถานในพื้นที่
๓	ประเพณีวัน สงกรานต์	ประเพณีสงกรานต์ถือเป็นประเพณี วันขึ้นปีใหม่ไทย ที่ถือปฏิบัติสืบเนื่อง กันมาแต่โบราณและเป็นวัฒนธรรม ประจำชาติที่งดงามและฝังลึกเข้าไป ในชีวิตของคนไทยมานานด้วยการ ทำบุญตักบาตรสงฆ์น้ำพระรดน้ำขอ พรผู้สูงอายุให้อยู่เย็นเป็นสุข ใน กิจกรรมต่างๆมากมาย	วันที่ ๑๒ - ๑๕ เมษายน ของทุกปี	ครอบครัว ชุมชน หมู่บ้าน เด็กและเยาวชนในตำบล หุบเลา/ศาสนสถานใน พื้นที่ฯ
๔	บุญผะเหวดหรือบุญ มหาชาติ (เดือนสี่)	บุญผะเหวดหรืองานบุญมหาชาติคือ งานมหากุศลให้รำลึกถึงการบำเพ็ญ บุญคือการทำความดีตั้งนั้นบรรพชน ชาวไทยอีสานแต่โบราณจึงถือเป็น เทศกาลที่ประชาชนทั้งหลาย คุณ สนใจร่วมกระทำ บำเพ็ญและได้ อนุรักษ์สืบทอดเป็นวัฒนธรรมสืบมา จนถึงอนุชนคนรุ่นหลังที่ควรเห็น คุณค่าและอนุรักษ์เป็นวัฒนธรรม สืบไป	ระหว่างเดือน เมษายนของทุกปี	ครอบครัว ชุมชน หมู่บ้าน เด็กและเยาวชนในตำบล หุบเลา/ศาสนสถานใน พื้นที่ฯ

ลำดับที่	ประเพณี/วัฒนธรรม	ประวัติความเป็นมา/ ความสำคัญ	ช่วงเวลา	สถานที่ปฏิบัติ
๕	บุญแข่งเรือพาย	บุญเดือน ๑๒ จารีตประเพณีประจำ ๑๒ เดือนเป็นประเพณีหลักของชาวอีสานซึ่งเป็นโอกาสที่ชาวบ้านจะได้มาร่วมชุมนุมและทำบุญในทุกๆ เดือนของรอบปีและถือเป็นจรรยาของสังคมผู้ที่ฝ่าฝืนก็จะเป็นผู้ที่ผิดฮีต หรือผิดจารีต หรือแนวทางดำเนินชีวิต เดือนสิบสอง เป็นเดือนสตงท้ายปีเก่า โดยเริ่มตั้งแต่วันแรม หนึ่ง ค่ำเดือนสิบเอ็ด ถึงกลางเดือนสิบสอง สำหรับประชาชนที่อาศัยอยู่ตามริมฝั่งหนักแม่น้ำใหญ่ จะมีการจัดแข่งเรือ (แข่งเรือ) เพื่อระลึกถึงอุทยานนาความีการถูกแต่ไร่ซึ่งนิยมทำกันมากในสมัยก่อน	ระหว่างเดือนพฤศจิกายน หรือช่วงเดือนสิบสองของทุกปี	ริมเขื่อนน้ำพุงฝั่งทางบ้านจัดระเบียบ ตำบลหลุบเลา
๖	วันวิสาขบูชา	การบูชาในวันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำเดือนวิสาขหรือเดือน ๖ เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันพระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ และเสด็จดับขันธปรินิพาน พุทธศาสนิกชนจะบำเพ็ญกุศลทำบุญ ตักบาตรบริจาคทานปฏิบัติธรรมที่วัดรัตนศิลป์ไหว้พระสวดมนต์ฟังธรรม ยืนเทียนเจริญภาวนาฯ	วันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๖	ศาสนสถานในพื้นที่ตำบลหลุบเลา
๗	วันเข้าพรรษา	การเข้าพรรษาเป็นพุทธบัญญัติซึ่งพระภิกษุสงฆ์ทุกรูปจะต้องปฏิบัติตามหมายถึงการอธิษฐานอยู่ประจำที่ไม่เที่ยวจาริกไปยังสถานที่ต่างๆ เว้นแต่มีกิจจำเป็นจริงๆ ช่วงจำพรรษาจะอยู่ในช่วงฤดูฝน ที่มีกำหนดเป็นระยะเวลา ๓ เดือนมีประเพณีสำคัญที่ขาดไม่ได้เลยคือประเพณีหล่อเทียนเข้าพรรษาและประเพณีถวายผ้าอาบน้ำฝน	วันแรม ๑ ค่ำเดือน ๘	ศาสนสถานในพื้นที่ตำบลหลุบเลา

ลำดับที่	ประเพณี/วัฒนธรรม	ประวัติความเป็นมา/ ความสำคัญ	ช่วงเวลา	สถานที่ปฏิบัติ
๘	วันอาสาฬหบูชา	การบูชาในวันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๘ เนื่องในโอกาสพระพุทธศาสนาเป็นครั้งแรก โดยการแสดงปฐมเทศนาโปรดพระปัญจวัคคีย์ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวันจนพระอัญญาโกณฑัญญะ ได้บรรลุธรรมและขอบวชเป็นพระภิกษुरुูปแรกในพระพุทธศาสนา จนถือได้ว่าเป็นวันแรกที่พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ครบเป็นองค์พระรัตนตรัย		หมู่ ๓ ต.หุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๙	วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง	วันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถพระราชชนนีพันปีหลวง ผู้ทรงประทานความรักความเมตตาและเสียดลความสุขส่วนพระองค์ ส่งเสริมอาชีพเพื่อพัฒนานาคุณภาพชีวิตองค์กรและหน่วยงานต่างๆ ได้จัดที่ไว้สำหรับลงนามถวายพระพร และมีการจัดกิจกรรม/โครงการเทิดพระเกียรติ เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ รณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์พระราชมณเฑียรกิจด้านต่างๆ การจัดนิทรรศการระดับธงชาติตามสถานที่ราชการ อาคารบ้านเรือน ทำบุญตักบาตรเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล ร่วมพิธีถวายพระราชสดุดีฯ	วันที่ ๑๒ สิงหาคมของทุกปี	ครอบครัวชุมชน หมู่บ้าน อบต.หุบเลา อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร
๑๐	วันออกพรรษา	วันออกพรรษาคือวันที่พ้นจากข้อกำหนดทางพระวินัยที่ต้องอยู่ประจำที่หรือในวัดแห่งเดียวตลอด ๓ เดือน พระสงฆ์ได้ ทำปวารณาเปิดโอกาสให้เพื่อนภิกษุว่ากล่าวกัน เรื่องความประพฤติของตนเพื่อให้เกิดการบริสุทธิ์ ความกบแบบถือและสามัคคีกัน	วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑	ศาสนสถานในพื้นที่ตำบล หุบเลา

ลำดับที่	ประเพณี/วัฒนธรรม	ประวัติความเป็นมา/ ความสำคัญ	ช่วงเวลา	สถานที่ปฏิบัติ
๑๑	ประเพณีการ ทอดกฐิน	งานทอดกฐิน คือการนำผ้ากฐินไป วางไว้ต่อหน้าพระสงฆ์อย่างต่ำ ๕ รูป แล้วให้ประสงฆ์ถูกใจรูปไหนที่ได้รับ มอบหมายจากคณะสงฆ์นั้นเป็นเอก ฉันท ให้เป็นผู้รับกฐินนั้นการ ทอดกฐินในแต่ละปีกำหนดให้มีการ จัดทอดกฐินขึ้นภายใน ๑ เดือน หลังจากออกพรรษาโดยวัดที่จะ สามารถรับกฐินได้ปีละ ๑ ครั้ง การ ทอดกฐินนั้น ในพื้นที่ตำบลหลุบเลา ส่วนใหญ่จะเป็นกฐินสามัคคี ที่มี เจ้าภาพร่วมกันจะมีการตั้ง คณะทำงานเพื่อดำเนินการ แล้วมี หนังสือบอกบุญไปยังผู้อื่นด้วย	แรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ถึง กลางเดือน ๑๒	ศาสนสถานในพื้นที่ตำบล หลุบเลา
๑๒	ประเพณีลอยกระทง	ลอยกระทงเป็นประเพณีที่สำคัญได้ สืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณโดยมี ความเชื่อหลายประการ เช่น แสดง ความสำนึกบุญคุณของแม่น้ำที่เราได้ อาศัยน้ำกินน้ำใช้การขอขมาต่อพระ แม่คงคาที่ได้ทิ้งสิ่งปฏิกูลต่างๆให้ลอย ตามแม่น้ำไปกับกระทง และยังเป็น การส่งเสริมการท่องเที่ยวอีกด้วย	วันเพ็ญ (ขึ้น ๑๕ ค่ำ) เดือน ๑๒	ในพื้นที่ตำบลหลุบเลาและ ใกล้เคียง
๑๓	วันเฉลิมพระชน พรรษา	วันคล้ายวันพระราชสมภพ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาล ที่ ๙ พระผู้ทรงเติมไปด้วยพระวิริยะ อุตสาหะ บำเพ็ญพระราชกรณียกิจ นานัปการ ด้วยพระราชประสงค์ที่จะ ให้ประชาชนทุกหมู่เหล่า ไม่เลือก ชาติ ศาสนา ที่อยู่ใต้พระบรมธิ สมภารและประเทศชาติมีความผาสุก และเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น องค์กร และหน่วยงานต่างๆได้จัดที่ไว้สำหรับ ลงนามถวายพระพร และมีการจัด กิจกรรม/โครงการเทิดพระเกียรติฯ เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ รณรงค์ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์พระราชฯ	วันที่ ๕ ธันวาคม ของทุกปี	ครอบครัว ชุมชน หมู่บ้าน อบต. อำเภอกอ จังหวัดฯ

ลำดับที่	ประเพณี/วัฒนธรรม	ประวัติความเป็นมา/ ความสำคัญ	ช่วงเวลา	สถานที่ปฏิบัติ
		<p>กรณียกิจด้านต่างๆ การจัด นิทรรศการ ระดับธงชาติตามสถาน ที่ราชการ อาคาร บ้านเรือน ทำบุญ ตักบาตรเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล และร่วมพิธีถวายพระราชสดุดี</p>		
๑๔	วันธรรมสวนะ	<p>“วันธรรมสวนะ” เรียกอีกชื่ออย่าง หนึ่ง ว่าวันพระหมายถึงการเข้ามา ของชาวไทยพุทธเมื่อถึงวันธรรม สวนะ คือวันขึ้น ๘ ค่ำ แรม ๘ ค่ำ และ วันขึ้น ๑๕ ค่ำ แรม ๑๕ ค่ำ พุทธศาสนิกชนจะเตรียมอาหาร ผลไม้ เครื่องสักการะไปวัดเพื่อถวาย แด่พระภิกษุสงฆ์ รวมทั้งรักษาศีล เจริญจิตภาวนา และฟังธรรมเทศนา</p>	ทุกวันธรรมสวนะ	ศาสนสถานในพื้นที่ ตำบล หลุบเลา
๑๕	พิธีกรรมเกี่ยวกับการ แต่งงาน	<p>พิธีกรรมเกี่ยวกับการแต่งงานสมัย โบราณเดือน ขึ้นตอนจากการเกี่ยว พาราสีการทาบทามการจุพ และการ เตรียมงาน ไปถึงบ้านเธอสาวมักจะ ถูกปิดทางไม่ให้เข้าไป จะมีการจ่าย ค่าผ่านทางญาติเจ้าสาวจะงุมมือ เจ้าบ่าวไปในห้องประกอบพิธี เมื่อได้ มีการตรวจสอบสินสอดทองหมั้น เรียบร้อยแล้วจึงประกอบพิธีสงฆ์ ถวายภัตตาหาร แล้วมีพิธีกราบ หมอน เจ้าบ่าวมอบของขวัญให้ เจ้าสาวเป็นอันเสร็จพิธีและมีการ เลี้ยงแขก ตกค่ำจะมีพิธีห้องหอให้คู่ บ่าวสาวเรียกว่า “การเรียงสาด เรียงหมอน”</p>	มีการดูฤกษ์ยาม วันดี ได้ตลอดทั้ง ปี	ส่วนใหญ่จะจัดบ้านเจ้าสาว หรือสถานที่ต่างๆ ตามความ สะดวก

ลำดับที่	ประเพณี/วัฒนธรรม	ประวัติความเป็นมา/ ความสำคัญ	ช่วงเวลา	สถานที่ปฏิบัติ
๑๖	ประเพณีการ บวชนาค	ตามประเพณีชายไทย อายุ ๒๐ ปี บริบูรณ์ จะต้องบวชทดแทนบุญคุณ พ่อแม่การบวชสมัยก่อนต้องบวชกัน ๑ พรรษา ปัจจุบันระยะเวลาอาจจะ น้อย เช่น ๗ วัน ๑๕ วัน ๓๐ วัน การ บวชถือได้ว่าผู้บวชจะได้ศึกษาถึง หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อจะนำไปปฏิบัติอย่างเคร่งครัด มี ความอดทนอดกลั้น และเข้าใจโลก ธรรม	มีการดูฤกษ์ยาม วันดี ได้ตลอดทั้ง ปี	ศาสนสถานในพื้นที่

ภาคผนวก

ฐานข้อมูลกลุ่มอาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่น / ประชาชนชาวบ้าน
ตำบลหุบเลา อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร

ภาพ	ผลงาน
 <p data-bbox="347 719 574 757">นายมอญ จรัสแสง</p>	<p>ความชำนาญ : พิธีพราหมณ์ ที่อยู่ : หมู่ที่ ๓ ต.หุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร การศึกษา : นักธรรมโท โทรศัพท์ : ๐๘๗ - ๙๔๔๕๔๘๒ ประสบการณ์ : ๑๑ ปี</p>
 <p data-bbox="357 1144 561 1182">นายสุพัฒน์ สุกดา</p>	<p>ความชำนาญ : หมอรักษากระดูกหัก ที่อยู่ : หมู่ที่ ๓ ต.หุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร การศึกษา : ป.๔ โทรศัพท์ : ๐๘๗ - ๙๔๔๕๔๘๒ ประสบการณ์ : ๔๐ ปี</p>
 <p data-bbox="325 1592 596 1637">นายทองพูน ดอนลาดดี</p>	<p>ความชำนาญ : พิธีพราหมณ์ ที่อยู่ : หมู่ที่ ๕ ต.หุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร การศึกษา : ม.๓ ประสบการณ์ทำงาน : ๒๐ ปี</p>
 <p data-bbox="336 2051 582 2096">นายสันติ ภูหลักด่าน</p>	<p>ความชำนาญ...พิธีพราหมณ์ หมู่ที่ ๔ ต.หุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร</p>

ภาพ	ผลงาน
 <p data-bbox="347 555 580 595">นางหงวน โคว์โพธิ์</p>	<p data-bbox="767 241 1305 376">มีความชำนาญ : ด้านหมอสุมไพโร..... ที่อยู่ : ม.๓ ต.หุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร ประวัติการศึกษา : ป.๔</p>
 <p data-bbox="347 954 580 994">นายปู่ เลานววัน</p>	<p data-bbox="767 656 1321 790">มีความชำนาญ : ด้านหมอแคน ที่อยู่ : ม.๒ ต.หุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร การศึกษา : ป.๔</p>
	<p data-bbox="767 1055 1331 1189">มีความชำนาญ : จักสาน ที่อยู่ : ม.๑๕ ต.หุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร การศึกษา : ป.๔</p>
 <p data-bbox="320 1877 603 1917">นางอาพา การประดิษฐ์</p>	<p data-bbox="767 1480 1273 1570">มีความชำนาญ.....ด้านพานบายศรี..... ที่อยู่ ม.๕ ต.หุบเลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร</p>

ภาพ	ผลงาน
 <p data-bbox="343 548 584 589">นางสาวสุภีร์ สุโพธิ์</p>	<p data-bbox="767 237 1278 331">มีความชำนาญ.....ด้านงานดอกไม้สด..... ที่อยู่ ม.๓ ต.หุบเสลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร</p>
 <p data-bbox="347 909 580 949">นายเพทาย โพธิ์สา</p>	<p data-bbox="767 649 1278 743">มีความชำนาญ.....ด้านพานบายศรี..... ที่อยู่ ม.๓ ต.หุบเสลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร</p>
 <p data-bbox="320 1323 603 1364">นางสาววิไล พ่อขันชาย</p>	<p data-bbox="767 963 1278 1057">มีความชำนาญ.....ด้านร้อยมาลัย..... ที่อยู่ ม.๓ ต.หุบเสลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร</p>
 <p data-bbox="376 1783 549 1823">นายสถิต อูระ</p>	<p data-bbox="767 1426 1315 1520">มีความชำนาญ.....ด้านหมอสสูตรขวัญ..... ที่อยู่ ๒๑ ม.๑ ต.หุบเสลา อ.ภูพาน จ.สกลนคร</p>

ผลงาน

ภูมิปัญญาด้านศิลปวัฒนธรรม

ภูมิปัญญาเกี่ยวกับการประดิษฐ์กรรม

